YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (ensimmäinen jaosto)
12 päivänä heinäkuuta 1984 *

Asiassa 242/83,

jonka Belgian kuningaskunnan Cour de cassation on saattanut ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti yhteisöjen tuomioistuimen käsiteltäväksi saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Caisse de compensation pour allocations familiales du bâtiment, de l'industrie et du commerce du Hainaut

vastaan

Salvatore Patteri

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL 1971, L 149) 77 artiklan tulkinnasta sekä toissijaisesti kyseisen asetuksen 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan pätevyydestä,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (ensimmäinen jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja T. Koopmans sekä tuomarit G. Bosco ja R. Joliet,

julkisasiamies: M. Darmon,
kirjaaja: apulaiskirjaaja J. A. Pompe,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

on antanut seuraavan

tuomion

1 Belgian Cour de cassation on esittänyt 3.10.1983 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 25.10.1983, ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla 2 ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan ja sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL 1971, L 149) 77 artiklan tulkintaa sekä toissijaisesti kyseisen asetuksen 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan pätevyyttä.

2 Kysymys esitettiin asiassa, joka koskee Belgian toimivaltaisen sosiaaliturvalaitoksen tekemää päätöstä olla myöntämättä 9.8.1979 alkaen Italiassa asuvalle italialaiselle työntekijälle, joka saa työkyvyttömyyseläkettä sekä Belgiassa että Italiassa, hänen huollettavina olevista lapsistaan perhelisiä täydentävää etuutta, joka on suuruudeltaan Belgian lisien ja pienempien Italian lisien välinen erotus.

3 Kansallisen tuomioistuimen toimittamista asiaa koskevista asiakirjoista ilmenee, että asianomainen on työskenneltyään Belgiassa 28.6.1956–31.7.1971 saanut Belgian lainsäädännön nojalla perhelisiä huollettavinaan olevista lapsista siihen asti kun hän palasi lopullisesti Italiaan 9.8.1979. Belgian sosiaaliturvalaitos kieltäytyi kyseisestä päivästä alkaen maksamasta asianomaiselle hänen siihen asti saamiensa Belgian perhelisien ja hänen tämän jälkeen Italiassa saamiensa perhelisien, jotka ovat määrältään pienemmät, välistä erotusta. Päätöksensä tueksi laitos vetosi asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan säännöksiin, joiden mukaan perhelisät, joita voi vaatia sellainen työntekijä, joka saa työkyvyttömyyseläkettä useamman kuin yhden jäsenvaltion lainsäädännön mukaan, myönnetään riippumatta siitä, minkä jäsenvaltion alueella edunsaaja ja hänen lapsensa elävät, "sen valtion lainsäädännön mukaisesti, jonka alueella hän asuu, edellyttäen, että oikeus yhteen 1 kohdassa tarkoitetuista etuuksista on saavutettu tämän valtion lainsäädännön mukaan".

4 Belgian sosiaaliturvalaitoksen mielestä ongelmaa ei oltu vielä ratkaistu huolimatta yhteisön tuomioistuimen asiassa 733/79, Laterza, 12.6.1980 antamassa tuomiossa (Kok. 1980, s. 1915) näistä säännöksistä tekemästä tulkinnasta. Belgian sosiaaliturvalaitoksen mukaan ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklassa annetaan neuvostolle valta ainoastaan viitekausien yhteenlaskemiseen ja etuuksien tosiasialliseen maksamiseen jäsenvaltioiden alueella asuville, ja nämä rajoitukset huomioon ottaen asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohtaan voi sisältyä ainoastaan sovellettavan kansallisen oikeuden valintaa koskeva viittaussääntö. Tämän vuoksi sosiaaliturvalaitos arvioi, että mikäli 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohtaa olisi tulkittava siten, että sillä luodaan sellainen oikeus, josta ei ole säädetty missään kansallisessa lainsäädännössä, se ei kuuluisi ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan soveltamisalaan.

5 Asianomainen vastusti tällaista ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan ja asetuksen (ETY) N:o 1408/71 suppeaa tulkintaa, jonka vuoksi hän menettäisi oikeutensa saada suurempia perhelisiä, joihin hänellä edelleen olisi oikeus, jos hän yhä asuisi Belgiassa.

6 Asiaan haettiin muutosta Cour de cassationissa Monsin Cour d'appelin ratkaistua asian asianomaisen eduksi. Cour de cassation katsoi, että esitettyihin perusteisiin liittyy yhteisön oikeuden tulkintaongelmia, joita ei ilmeisesti ollut vielä saatettu yhteisöjen tuomioistuimen ratkaistaviksi. Belgian Cour de cassation esitti näin ollen seuraavat kysymykset:

"1) Annetaanko Rooman sopimuksen 51 artiklassa ministerineuvostolle valtuudet ainoastaan toteuttaa toimenpiteet, joiden avulla taataan sosiaalietuuksien tosiasiallinen maksaminen siirtotyöläisille etuuksien sääntelyn jäädessä niiden periaatteen ja määrän suhteen yksinomaan erillisille järjestelmille ja aiheuttaessa erillisiä saatavia erillisiltä laitoksilta, ja onko näin ollen asetuksen (ETY) N:o 1408/71 ja etenkin sen 77 artiklan säännöksiä tulkittava siten, että niillä luodaan välittömiä oikeuksia yksityisille ainoastaan siinä määrin kun on tarpeen etuuksien tosiasialliseksi saamiseksi etuuksien periaatteen ja määrän jäädessä yksinomaan erilaisilla kansallisilla oikeuksilla säänneltäviksi siten, ettei edellä mainitulla säädöksellä voida luoda siirtotyöläisen eduksi välitöntä oikeutta siihen, että jäsenvaltion viranomaiset maksavat hänelle sellaisia perhelisiä, joiden maksamiseen ei ole velvollisuutta kyseisen jäsenvaltion kansallisen lain nojalla?

2) Onko asetus (ETY) N:o 1408/71 pätevä Rooman sopimuksen 51 artikla huomioon ottaen, jos oletetaan, että asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohtaa on tulkittava siten, että oikeus sen valtion maksamiin perhe-etuuksiin, jonka alueella työkyvyttömyyseläkkeen saaja asuu, ei kumoa aikaisemmin syntynyttä oikeutta toisen jäsenvaltion maksettaviksi kuuluviin suurempiin etuuksiin tai vähintään näiden kahden määrän erotusta vastaavaan täydentävään etuuteen, millä näin ollen luodaan edunsaajalle sellainen oikeus, jota ei ole perustettu missään kansallisessa lainsäädännössä?

7 Kuten Belgian sosiaaliturvalaitos ja Euroopan yhteisöjen komissio huomauttavat, nämä yhteisöjen tuomioistuimelle esitetyt erilliset kysymykset koskevat tosiasiassa yhtä ainoaa ongelmaa - sitä, miten ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklaa on tulkittava. Asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan pätevyys voidaan asettaa kyseenalaiseksi ainoastaan, mikäli ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklalla on sellainen suppea soveltamisala, jollaista Belgian sosiaaliturvalaitos esittää.

8 Perustamissopimuksen 51 artiklasta käy ilmi, että kaksi mainittua toimenpidettä - eli "a) kaudet, jotka eri maiden lainsäädännön mukaan otetaan huomioon oikeuden saamiseksi etuuteen ja sen säilyttämiseksi sekä etuuden määrän laskemiseksi, lasketaan yhteen ja b) etuudet maksetaan jäsenvaltioiden alueella asuville" - ovat ainoastaan kaksi mahdollisuutta niistä lukuisista toimenpiteistä, joiden toteuttaminen kuuluu neuvostolle työntekijöiden vapaan liikkuvuuden edistämiseksi. Työntekijöiden vapaan liikkuvuuden turvaaminen on, kuten vakiintuneessa oikeuskäytännössä on korostettu (asia 75/63, Unger, tuomio 19.3.1964, Kok. 1964, s. 347; asia 92/63, Nonnenmacher, tuomio 9.6.1964, Kok. 1964, s. 557 ja asia 100/63, van der Veen, tuomio 15.7.1964, Kok. 1964, s. 1105), ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan pääasiallinen tavoite. Määräyksen suppeaa tulkintaa, jollaista Belgian sosiaaliturvalaitos ehdottaa, ei näin ollen voida hyväksyä.

9 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on useaan kertaan korostanut, ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan tavoite vaikuttaa neuvoston siirtotyöläisten sosiaaliturvan alalla antamien asetusten tulkintaan.

10 Yhteisöjen tuomioistuin on täysin näiden periaatteiden mukaisesti arvioinut edellä mainitussa 12.6.1980 antamassaan tuomiossa, ettei asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohtaa voida tulkita siten, että korvaamalla yhden jäsenvaltion maksettaviksi kuuluvat etuudet toisen jäsenvaltion tarjoamilla etuuksilla työntekijältä evättäisiin oikeus

parempiin etuuksiin. Koska ETY:n perustamissopimuksen 51 artiklan tavoite edellyttää tällaista tulkintaa, ei asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan pätevyyttä näin tulkittuna voida asettaa kyseenalaiseksi kyseisen 51 artiklan perusteella.

11 Esitettyihin kysymyksiin on näin ollen vastattava, että jos asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitetussa tapauksessa asuinvaltion maksamien etuuksien määrä on pienempi kuin toisen maksavan valtion myöntämien etuuksien määrä, työntekijä säilyttää oikeutensa saada määrältään suurempaa etuutta, ja hänellä on oikeus saada viimeksi mainitun valtion toimivaltaisen sosiaaliturvalaitoksen maksamaa, näiden kahden määrän erotuksen suuruista täydentävää etuutta. Esitettyjen kysymysten tarkastelussa ei myöskään tullut ilmi seikkoja, jotka voisivat vaikuttaa asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan pätevyyteen.

Oikeudenkäyntikulut

Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Euroopan yhteisöjen neuvostolle, Euroopan yhteisöjen komissiolle, Saksan liittotasavallan hallitukselle ja Italian tasavallan hallitukselle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN

on ratkaissut Belgian Cour de cassationin 3.10.1983 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

1) **Jos sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheenjäseniinsä 14 päivänä kesäkuuta 1971 annetun neuvoston asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL**

1971, L 149) 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdassa tarkoitetussa tapauksessa asuinvaltion maksamien etuuksien määrä on pienempi kuin toisen maksavan valtion myöntämien etuuksien määrä, työntekijä säilyttää oikeutensa saada määrältään suurempaa etuutta, ja hänellä on oikeus saada viimeksi mainitun valtion toimivaltaisen sosiaaliturvalaitoksen maksamaa, näiden kahden määrän erotuksen suuruista täydentävää etuutta.

2) **Esitettyjen kysymysten tarkastelussa ei tullut ilmi seikkoja, jotka voisivat vaikuttaa edellä mainitun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 77 artiklan 2 kohdan b alakohdan i alakohdan pätevyyteen.**

Koopmans Bosco Joliet

Julistettiin Luxemburgissa 12 päivänä heinäkuuta 1984.

H. A. Rühl
määrätty kirjaaja
johtava hallintovirkamies

T. Koopmans
ensimmäisen jaoston puheenjohtaja